

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ماهیت و نحوه جبران خسارت در مسئولیت قهری و مسئولیت قراردادی

کیوان شیرخانی

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق (M.A) گرایش حقوق خصوصی

سرشناسه	:	شیرخانی، کیوان، ۱۳۶۰-
عنوان قراردادی	:	ایران، قوانین و احکام <i>Iran. Laws, etc</i>
عنوان و نام پدیدآور	:	ماهیت و نحوه جبران خسارت در مسئولیت قهری و مسئولیت قراردادی/ کیوان شیرخانی.
مشخصات نشر	:	تهران: چشم ساعی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۴ ص.
شابک	:	978-622-7557-66-4
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
موضوع	:	تأمین خسارت — ایران — نمونه پژوهی
موضوع	:	<i>Indemnity -- Iran -- Case studies</i>
موضوع	:	مسئولیت (حقوق) — ایران — نمونه پژوهی
موضوع	:	<i>Liability (Law) -- Iran -- Case studies</i>
موضوع	:	غرامتها (حقوق) — ایران — نمونه پژوهی
موضوع	:	<i>Compensation (Law) -- Iran -- Case studies</i>
رده بندی کنگره	:	۸۳۴KMH
رده بندی دیویی	:	۵۵۰۳/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۴۴۴۶۹۲

انتشارات چشم ساعی: تهران، تجریش، خیابان امیر ابراهیم دربندی، خیابان پهلوان تختی

تلفن: ۰۲۱-۲۲۸۷۴۵۵۶ - ۰۲۱-۲۶۸۵۴۶۹۹ همراه: ۰۹۹۰۱۶۸۷۴۷۹

www.nashr1.com

Email: cheshm.saei@gmail.com

عنوان کتاب: ماهیت و نحوه جبران خسارت در مسئولیت قهری و مسئولیت قراردادی

نویسنده: کیوان شیرخانی

صفحه آرا: الهام سادات سلجوقیان، علیرضا بوستانی

ناظر فنی چاپ و تولید: الهام سادات سلجوقیان، علیرضا بوستانی

ناشر: انتشارات چشم ساعی

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۵۷-۶۶-۴

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱	 چکیده
۲	 مقدمه
فصل نخست : کلیات تحقیق	
۸	 ۱-۱- بیان مسأله
۹	 ۲- اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۲	 ۳- سوالات تحقیق
۱۲	 ۱-۳-۱- سوال اصلی
۱۲	 ۲-۳-۱- سوالات فرعی
۱۲	 ۴-۱- فرضیات تحقیق
۱۲	 ۱-۴-۱- فرضیه اصلی
۱۲	 ۲-۴-۱- فرضیه های فرعی
۱۳	 ۵-۱- اهداف تحقیق
۱۳	 ۱-۵-۱- هدف اصلی
۱۳	 ۲-۵-۱- اهداف فرعی
۱۴	 ۶-۱- پیشینه تحقیق
۱۵	 ۷-۱- روش تحقیق
۱۶	 ۸-۱- سازماندهی تحقیق

فصل دوم : مبانی و ماهیت مسئولیت مدنی و مسئولیت قراردادی

۱۸	 ۱-۲- مسئولیت
۱۸	 ۱-۱- مفهوم لغوی مسئولیت
۱۹	 ۲-۱-۲- مفهوم فقهی مسئولیت
۱۹	 ۳-۱-۲- مفهوم عرفی مسئولیت
۲۱	 ۴-۱-۲- مفهوم حقوقی مسئولیت
۲۲	 ۵-۱-۲- مفهوم مسئولیت و تفاوت آن با سایر مسئولیت ها
۲۳	 ۱-۵-۱- وجه تمایز مسئولیت مدنی و مسئولیت اخلاقی

۲۴	۲-۵-۱-۲- وجه تمایز مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری
۲۵	۶-۱-۲- سیر تاریخی مفهوم مسئولیت مدنی
۲۸	۷-۱-۲- مفهوم مسئولیت مدنی
۲۹	۸-۱-۲- قلمرو مسئولیت مدنی
۳۰	۹-۱-۲- مسئولیت مدنی و مسئولیت اخلاقی
۳۰	۱۰-۱-۲- مسئولیت مدنی و مسئولیت کیفری
۳۱	۱۰-۱-۲- از نظر تعریف اعمال موجد مسئولیت کیفری
۳۲	۱۰-۲-۲- از نظر نتیجه
۳۲	۱۰-۳-۲- از نظر داوری درباره رفتار مرتکب
۳۲	۱۱-۱-۲- اهمیت مسئولیت مدنی
۳۲	۱۱-۱-۲- اهمیت عملی
۳۳	۱۱-۲-۲- اهمیت نظری
۳۳	۱۲-۱-۲- انواع مختلف مسئولیت مدنی
۳۳	۱۲-۱-۲- مسئولیت ناشی از فعل شخصی
۳۴	۱۲-۲-۲- مسئولیت ناشی از فعل دیگری
۳۵	۱۲-۳-۲- مسئولیت ناشی از فعل اشیا
۳۶	۱۳-۱-۲- مسائل مشترک همه انواع مسئولیت مدنی
۳۶	۱۳-۱-۲- لزوم خسارت
۳۶	۱۳-۲-۲- رابطه علیت میان فعل زیان آور و زیان
۳۷	۱۴-۱-۲- انواع مسئولیت
۳۷	۱۴-۱-۲- مسئولیت قراردادی
۳۸	۱۴-۱-۲- اثبات مسئولیت قراردادی
۴۰	۱۴-۱-۲- ماهیت مسئولیت قهری
۴۱	۱۴-۲-۲- مسئولیت مدنی در فقه و حقوق ایران
۴۳	۱۵-۱-۲- مبانی مسئولیت مدنی
۴۳	۱۵-۱-۲- مسئولیت بدون تقصیر

- ۴۴ ۱-۱۵-۲- مسئولیت مبتنی بر تقصیر
- ۴۵ ۱-۱۶-۱- اسباب مسئولیت مدنی، الزامات خارج از قرارداد
- ۴۵ ۱-۱۶-۱-۱- غصب
- ۴۶ ۱-۱۶-۲- اتلاف
- ۴۶ ۱-۱۶-۳- تسبیب
- ۴۶ ۱-۱۶-۴- استیفاء
- ۴۶ ۱-۱۷-۱- ارکان مسئولیت مدنی
- ۴۷ ۱-۱۷-۱- وجود ضرر
- ۴۷ ۱-۱۷-۱-۱- ضرر بایستی مسلم و قطعی باشد
- ۴۷ ۱-۱۷-۱-۲- ضرر وارده باید به طور مستقیم باشد
- ۴۸ ۱-۱۷-۱-۳- ضرر جبران نشده باشد
- ۴۸ ۱-۱۷-۲- فعل زیانبار
- ۴۹ ۱-۱۷-۳- رابطه علیت بین عمل زیانبار و وقوع ضرر
- ۴۹ ۱-۱۸-۱- دعوای ناشی از مسئولیت مدنی
- ۴۹ ۱-۱۹-۱- آینده مسئولیت مدنی
- ۵۲ ۲-۲- ماهیت و قلمرو مسئولیت قهری
- ۵۲ ۱-۲۰-۲- منابع مسئولیت قهری در فقه
- ۵۳ ۲-۲-۲- منابع مسئولیت قهری در قوانین
- ۵۳ ۳-۲-۲- تغییرات مسئولیت قهری
- ۵۴ ۳-۲- ماهیت و قلمرو مسئولیت قراردادی
- ۵۴ ۱-۳-۲- ماهیت و قلمرو مسئولیت قراردادی
- ۵۴ ۲-۳-۲- منابع مسئولیت قراردادی در فقه
- ۵۴ ۳-۳-۲- منابع مسئولیت قراردادی در قوانین
- ۵۵ ۴-۳-۲- تغییرات مسئولیت قراردادی
- ۵۵ ۵-۲- ارکان مشترک مسئولیت قهری و قراردادی
- ۵۸ ۶-۲- نظریه یگانگی و دوگانگی مسئولیت قهری و قراردادی

۵۸ ۱-۶-۲- نظریه دوگانگی و آثار ناشی از آن:

۶۰ ۲-۶-۲- نظریه یگانگی و آثار ناشی از آن:

فصل سوم: شرایط و نحوه جبران خسارت در مسئولیت قهری و قراردادی

۶۴ ۱-۳- مفهوم خسارت:

۶۴ ۱-۱-۳- مفهوم لغوی خسارت:

۶۴ ۲-۱-۳- معانی فقهی خسارت:

۶۶ ۳-۱-۳- مفهوم حقوقی خسارت:

۶۷ ۴-۱-۳- معمولی‌ترین شیوه جبران خسارت:

۶۸ ۲-۳- انواع جبران:

۶۸ ۱-۲-۳- جبران عینی:

۶۸ ۱-۱-۲-۳- محاسن و مزایا:

۶۹ ۲-۱-۲-۳- معایب جبران عینی:

۷۰ ۲-۲-۳- جبران بدلی:

۷۰ ۱-۲-۲-۳- انواع معادل:

۷۱ ۱-۱-۲-۲-۳- دادن مثل:

۷۱ ۲-۱-۲-۲-۳- پرداخت مبلغی پول:

۷۲ ۲-۲-۲-۳- مزایا جبران از طریق پرداخت معادل:

۷۲ ۳-۲-۲-۳- معایب جبران بدلی:

۷۳ ۳-۳- جبران معنوی:

۷۳ ۱-۳-۳- ضرورت جبران خسارت معنوی در حقوق:

۷۶ ۲-۳-۳- ضرورت جبران خسارت معنوی در فقه:

۷۸ ۳-۳-۳- شیوهی جبران خسارت معنوی:

۸۰ ۴-۳-۳- تطابق شیوهی جبران خسارت با وضعیت زیان‌دیده:

۸۱ ۵-۳-۳- شیوهی جبران خسارت معنوی در فقه:

۸۳ ۴-۳- تعیین میزان خسارت:

۸۳ ۱-۴-۳- نقش قانون در تعیین میزان خسارت:

- ۸۵..... ۳-۴-۲- نقش احکام صادره در تعیین خسارت
- ۸۶..... ۳-۴-۱- تعیین خسارت قبل از صدور حکم
- ۸۸..... ۳-۴-۲- تعیین خسارت بعد از صدور حکم
- ۹۰..... ۳-۴-۳- نقش قرارداد در تعیین خسارت
- ۹۰..... ۳-۴-۱- توافق طرفین در تعیین خسارت ناشی از تخلف قراردادی
- ۹۱..... ۳-۴-۲- تعیین میزان خسارت در در شروط قراردادی
- ۹۲..... ۳-۴-۱-۲- شرط وجه التزام
- ۹۳..... ۳-۴-۲-۲- شرط محدود کننده مسئولیت
- ۹۴..... ۳-۵- آثار جبران خسارت در مسئولیت قراردادی و مسئولیت قهری
- ۹۵..... ۳-۵-۱- حق بودن و مملک بودن جبران خسارت
- ۹۵..... ۳-۵-۱-۱- حق بودن جبران خسارت
- ۱۰۴..... ۳-۵-۱-۲- مملک بودن جبران خسارت
- ۱۰۶..... ۳-۵-۲- ماهیت حکم جبران خسارت
- ۱۱۰..... ۳-۵-۳- قانون حاکم بر جبران خسارت
- ۱۱۰..... ۳-۶- آثار مستقیم جبران خسارت
- ۱۱۲..... ۳-۶-۱- اصل لزوم جبران کامل خسارت
- ۱۱۳..... ۳-۶-۲- توان جبران خسارت
- ۱۱۳..... ۳-۷- جبران خسارت مسئولیت قراردادی
- ۱۱۵..... ۳-۷-۱- حق حبس
- ۱۱۶..... ۳-۷-۲- حق خیار
- ۱۱۷..... ۳-۷-۳- بطلان یا عدم نفوذ قرارداد
- ۱۱۷..... ۳-۷-۴- تعیین وجه التزام
- ۱۲۱..... ۳-۸- جبران خسارت معنوی
- ۱۲۳..... ۳-۸-۱- لزوم جبران خسارت معنوی
- ۱۲۴..... ۳-۸-۲- شیوه های جبران خسارات معنوی
- ۱۲۶..... ۳-۸-۱-۲- عدم تکرار عمل زیان

چکیده:

انسان موجودی آزاد و در عین حال پاسخگو نسبت به اعمال و مسئولیتهای خویش میباشد. بنابراین مسئولیت مدنی ممکن است قراردادی و یا خارج از قرارداد (قهری) باشد. در مسئولیت مدنی قراردادی منشأ تعهد و مسئولیت وجود قرارداد می باشد و شخص در اثر نقض تعهد ناشی از قرارداد مسئول واقع می شود و در مسئولیت خارج از قرارداد (قهری) منشأ مسئولیت قرارداد نیست، بلکه انجام فعل مادی است که موجب خسارت می شود و شخص متعهد به جبران آن می شود و ریشه ی این مسئولیت تخلف از تکالیف قانونی است که برای همه وجود دارد. در واقع مسئولیت قراردادی الزام به جبران خسارت ناشی از عدم اجرای تعهدات قراردادی است که در قانون مدنی، مقررات آن در مواد ۲۲۶ تا ۲۳۰ به عنوان «خسارت حاصله از عدم اجرای تعهدات» آمده است. در حالی که قانون مدنی ما، به مسئولیت خارج از قرارداد در باب ضمان قهری به ویژه در ۲ مبحث اتلاف (مواد ۳۲۸ تا ۳۳۰) و تسبیب (مواد ۳۳۱ تا ۳۳۵) پرداخته است. مبنای مسئولیت قراردادی است که درباره آن نظریه واحدی میان حقوقدانان وجود ندارد. نظریات ارائه شده در این باب را می توان به ۲ دسته کلاسیک و جدید تقسیم کرد. که در نظریه کلاسیک از اختلاف ماهوی میان ۲ مسئولیت قراردادی و قهری حمایت شده و در نظریات جدید از وحدت دو نوع مسئولیت سخن به میان آمده است. در خصوص مسئولیت قراردادی عده ای معتقد به وحدت بنیادین بین این نهاد و مسئولیت قهری هستند و عده ای دیگر معتقد به ثنویت این دو نهاد هستند و در این رابطه اختلاف نظر وجود دارد.

کلید واژه ها: جبران خسارت، مسئولیت مدنی، مسئولیت قراردادی، مسئولیت قهری، خسارت مادی، خسارت معنوی.